

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені М.П.ДРАГОМАНОВА**

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Декан факультету педагогіки і психології

_____ В.І.Бондар
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

ПАПЕРОПЛАСТИКА

освітнього рівня бакалавр

02 Культура і мистецтво

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
шифр за навчальним планом ВВ 2.2.4

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми “ Паперопластика”, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова від “1” вересня 2016 року, протокол № .

Розробники програми: Карпенко В.А., викладач кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М.П.Драгоманова,

Затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

“ _____ ” _____ 20 _____ року, протокол № _____

Завідувач кафедри

_____ (Шевнюк О.Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВВ2.2.4

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Кількість кредитів - 6		Методи навчання пояснювально-ілюстративний проблемно-пошуковий екскурсії мультимедійний фасилітації кейс-стаді творче завдання
Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво і реставрація	Загальна кількість годин		
	<i>Денна - 180</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній ступінь: бакалавр	Лекції		
	Семінарські (практичні) заняття		
Вибіркова	Лабораторні заняття		Форми поточного контролю тестування оцінювання практичних завдань
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом – 4	68		
	Індивідуальні заняття		
Семестр – 7	Самостійна робота		
	112		
Тижневе навантаження (год) аудиторне – 4 самостійна робота- 6	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС		Форма підсумкового контролю залік
Мова навчання - українська	1:1,5		

Предмет вивчення навчальної дисципліни

Основні закономірності формування предметного середовища.

Міждисциплінарні зв'язки — рисунок, живопис, композиція, декоративно-прикладне мистецтво, паперопластика, пластична анатомія.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати фахові знання, уміння і навички в художньому підході до трансформації паперової площини, моделюванні форм із паперу. Оволодіння студентами теоретичних і практичних навичок аналізу і проектування художніх виробів із паперу.

Завдання: основними завданнями вивчення дисципліни «Паперопластика» є формування у студентів теоретичних і практичних вмінь створення високохудожніх виробів із паперу на основі використання знань законів композиції, кольорознавства, біоніки; вивчення основних засобів проведення проектних робіт

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

№з/п	Компетентності	Програмні результати навчання
1	K09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПР06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техниках і матеріалах.
2	K15. Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.	
3	K16. Генерувати авторські новачійні пошуки в практику сучасного мистецтва.	ПР01. Застосовувати комплексний художній підхід до створення цілісного образу
4	K13. Розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметного-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними та сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.	ПР08. Аналізувати, стилізувати, інтепретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу
5	K17. Здатність інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.	
6	K18. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.	
		ПР07. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого і декоративного мистецтва.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС 180 год.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Ауд	Лекц	Сем (сем)	Лаб	Інд зан	СРС	Ауд	Лекц	Прак (сем)	Лаб	СРС
	Змістовий модуль 1. Специфіка роботи з папером. Проектна мова дизайнера. Історія виникнення паперу, розвитку художнього напрямку трансформації паперу, загальні принципи створення художніх виробів із паперових матеріалів. Методика проектування із паперу.	68			68		112					
1	Тема 1. Композиційні основи трансформації паперу.	16										
2	Тема 2. Гармонія форм.	12										
3	Тема 3. Графічно - об'ємний модуль. Модульне орігамі.	12										
4	Тема 4 Об'ємне моделювання.	12										
5	Тема 5. Створення паперової упаковки.	16										
Разом:		68			68		112					

Рекомендовані інформаційні джерела.

1. Волкотруб. Основи художнього конструювання. Моделювання матеріалів і біоформ. – Київ: Вища школа, 1982.
2. І. Волкотруб. Бесіди про художнє конструювання. – Київ: Радянська школа, 1978.
3. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну: Підручник. – К.: Кондор, 2006.
4. Шевнюк О.Л.Словник термінів образотворчого мистецтва. - К.:НПУ імені М.П Драгоманова, 2015.

IV. Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Специфіка роботи з папером. Проектна мова дизайнера. Історія виникнення паперу, розвитку художнього напрямку трансформації паперу, загальні принципи створення художніх виробів із паперових матеріалів. Методика проектування із паперу.

Тема 1. Композиційні основи трансформації паперу. Основні засоби гармонізації форми: Ритм - повторюваність, чергування композиційних елементів. Рівновага – порівняння зорової ваги маси, розміру різних елементів, залежно від занятого ним місця в загальній композиції. Статика – стан спокою, зорової рівноваги. Динаміка – використовує зорові властивості асиметрії та ритму створює враження руху форми. Симетрія - розмірність, повна дзеркальна відповідність у розташуванні частин цілого відносно середньої лінії, центру. Асиметрія. – відсутність або порушення принципу симетрії. Масштаб – співвідношення дійсних розмірів певного об'єкта та його зображення у зменшеному вигляді. Пропорції – взаємовідношення форм або частин предмета з їх розмірністю, відповідно певному образу, цілісності. Контраст – протиставлення та взаємне посилення властивостей, що співвідносяться між собою. Ньюанс – тонка, ледь помітна відмінність у якості форми, розміру, тону, кольору, фактури.

Тема 2. Гармонія форм. Гармонія як явище, що визначає співмірність окремих частин виробу з усім виробом та його елементів поміж собою, котре досягається єдністю пропорційних відносин. Стилзація природної форми. Орігамі – найпоширеніше традиційне мистецтво в Японії. Графічно - об'ємний модуль. Модульне орігамі. Кусудама – «лікарська» куля із паперових модулів.

Тема 3. Використання ручних технологій створення нових індивідуальних витворів мистецтва на прикладі конструктивних особливостей 3d листівок та техніки їх виготовлення. Техніка рор-ур (об'ємна листівка), техніка складання з паперу (кірігамі, орігамі), техніка аплікацій (квілінг, скрапбукінг).

Тема 4. Об'ємне моделювання. Об'ємні вироби з паперу. Паперовий ляльковий театр. Мистецтво створення паперових костюмів, перук.

Тема 5. Паперова упаковка. Створення оригінальної дизайнерської упаковки. Ескізне проектування, створення об'ємної моделі.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. І. Волкотруб. Основи художнього конструювання. Моделювання матеріалів і біоформ. – Київ: Вища школа, 1982.
2. І. Волкотруб. Бесіди про художнє конструювання. – Київ: Радянська школа, 1978.
3. Котелянець Н. Дубинський І. Скриннік С. Скарбничка паперових чудес. К.: Світлич, 2005.
4. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну: Підручник. – К.: Кондор, 2006.
5. Шевнюк О.Л.Словник термінів образотворчого мистецтва. - К.:НПУ імені М.П Драгоманова, 2015.

4.2. Плани лабораторних занять

№ п/п	Модуль	Завдання	Кількість годин
VIII семестр			
1	Модуль 1. Специфіка роботи з папером. Проектна мова дизайнера. Історія виникнення паперу, розвитку художнього напрямку трансформації паперу, загальні принципи створення художніх виробів із паперових матеріалів. Методика проектування із паперу.		16
	Тема 2. Гармонія форм. Макетування. Прийом конструктивно – пластичної зміни паперу. Завдання 2.1. На основі вивчення природної форми зробити стилізацію вибраного об'єкта в декількох варіантах. Матеріали: прості олівці, туш,		12

	перо. Формат А-3 Завдання 2.2. На основі виконаної стилізації, використовуючи технічні та пластичні можливості паперу створити: а) макет декоративної решітки із стилізованими природними мотивами, методом торцевої паперопластики або квілінгу; б) сюжетну декоративну рельєфну композицію на вільну тему. Матеріали: цупкий папір, ножиці, ножі, клей. Формат А-3	
2	Тема 3. Графічно - об'ємний модуль. Модульне орігамі. Завдання 3.1. На основі виконаної стилізації, використовуючи технічні та пластичні можливості паперу створити об'ємну конструкцію в техніці модульного, простого або мокрого орігамі (на вибір) Матеріали: цупкий папір, ножиці, ножі, клей. Формат А-5	12
3	Тема 4. Об'ємне моделювання. Завдання 4.1. Створити об'ємну конструкцію в техніці об'ємного квілінгу або 3-D моделі вибраного природного об'єкта Матеріали: прості олівці, цупкий папір, циркуль, ножиці, різак, клей. Формат А-5.	12
4	Тема 5. Паперова упаковка. Створення оригінальної дизайнерської упаковки. Ескізне проектування, створення об'ємної моделі. Завдання 5.1. Розробити проект оригінальної дизайнерської упаковки з розгорткою та схемою складання. Завдання 5.1. Виконати макет розробленої упаковки в матеріалі. Матеріали: прості олівці, цупкий папір, циркуль, ножиці, різак, клей, дизайнерський картон, тощо. Формат А-2	16
	Рекомендовані інформаційні джерела Волкотруб І. Основи художнього конструювання. Моделювання матеріалів і біоформ. – Київ: Вища школа, 1982. Волкотруб І. Бесіди про художнє конструювання. – Київ: Радянська школа, 1978. Ковальчук Т.П. Азбука паперової пластики. - Тернопіль: Навчальна книга, 2012. Котелянець Н. Дубинський І. Скриннік С. Скарбничка паперових чудес. К.: Світич, 2005. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну: Підручник. – К.: Кондор, 2006. Шевнюк О.Л.Словник термінів образотворчого мистецтва .- К.:НПУ імені М.П Драгоманова, 2015.	

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ п/п	Модуль	Завдання	Форми контролю	К-сть годин
1	Тема 2. Гармонія форм. Завдання 2.1. Виконати серію замальовок природних об'єктів, на основі яких робити стилізацію. Матеріали: прості олівці, туш, перо, гуаш, акварель, пензлі. Формат А – 4 Завдання 2.2. Використовуючи стилізацію завдання 2.1. розробити графічний модуль, ритмічний ряд та графічну декоративну решітку. Матеріали: прості олівці, туш, перо, гелієві ручки. Формат А-3		Перевірка практичних навичок	30
2	Тема 3. Графічно - об'ємний модуль. Модульне орігамі. Завдання 3.1. Використовуючи технічні та пластичні можливості паперу створити об'ємну конструкцію в техніці кусудама або орибана		Перевірка практичних навичок	30

	Матеріали: на вибір. Формат А-4, А-5		
3	Тема 4. Об'ємне моделювання. Завдання 4.1. Створити об'ємну конструкцію святкової листівки. Матеріали: на вибір. Формат А-5	Оцінка робіт	30
4	Тема 5. Ескізне проектування. Відпрацювання ескізів художньо – конструкторського проекту упаковки.	Оцінка робіт	42

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Волкотруб І. Основи художнього конструювання. Моделювання матеріалів і біоформ. – Київ: Вища школа, 1982.
2. Волкотруб І. Бесіди про художнє конструювання. – Київ: Радянська школа, 1978.
3. Ковальчук Т.П. Азбука паперової пластики. - Тернопіль: Навчальна книга, 2012.
4. Котелянець Н. Дубинський І. Скриннік С. Скарбничка паперових чудес. К.: Світич, 2005.
5. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну: Підручник. – К.: Кондор, 2006.
6. Шевнюк О.Л. Словник термінів образотворчого мистецтва. - К.: НПУ імені М.П Драгоманова, 2015.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

		Бали
4 курс – 8 семестр		
Стилізація вибраного природного об'єкта в декількох варіантах.		10
Композиція виконана в техніці торцевої паперопластики		15
Сюжетна декоративну рельєфна композиція на вільну тему		15
Об'ємна композиція на вільну тему		15
Проект: «Розробка упаковки промислового виробу»		45
Поточний рейтинговий бал		100
Поточний рейтинговий бал - Екзамен		100

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

№п/п	Вид навчальної діяльності	Кількість балів
1	Поточний рейтинговий бал	100
2	Підсумковий рейтинговий бал - екзамен	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧИХ РОБІТ				
	5 балів	4 бали	3 бали	0 балів
Змістова повнота й оригінальність навчально-творчої роботи 33,3%	Ідея навчально-творчої роботи повністю відповідає змісту завдання, є художньо виразною та цілісною, самостійною та інформативною	Ідея навчально-творчої роботи відповідає змісту завдання, є досить виразною та інформативно, містить елементи оригінальності	Ідея навчально-творчої роботи частково відповідає змісту завдання, є маловиразною й малоінформативно, що ґрунтується на існуючих зразках	Ідея навчально-творчої роботи не відповідає змісту завдання або є невиразною та шаблонною
Образотворча грамотність навчально-творчої роботи 33,3%	Студент застосовує закони і прийоми композиції (єдність, контраст, баланс, рух, домінанта, ритм тощо), використовує образотворчі техніки з майстерністю	Студент частково застосовує закони і прийоми композиції (єдність, контраст, баланс, рух, домінанта, ритм тощо, використовує образотворчі техніки з достатнім вмінням	Студент застосовує закони і прийоми композиції та використовує образотворчі техніки на елементарному рівні	Студент ігнорує закони і прийоми композиції, не володіє образотворчими техніками

Презентація 33,3%	Студент дотримується послідовності виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, результат роботи характеризується акуратністю та контролем за процесом	Студент загалом дотримується послідовності виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, поодинокі моменти неакуратної роботи не впливають на загальне художнє враження	Студент слабо опанував послідовності виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, неконтрольованість і неакуратність процесів заважає художньому сприйманню кінцевого результату	Студент ігнорує грамотну послідовність виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, робота виконано неакуратно та поза творчим контролем
----------------------	--	--	--	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	ВІДМІННО	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ТЕСТИ З ПАПЕРОПЛАСТИКИ

- Матеріал, властивості якого в першу чергу визначаються особливостями будови:
 - папірус;
 - пергамент;
 - папір;
 - пластилін.
- Де і коли був вперше винайдений папір:
 - в Єгипті 5 тис. років тому;
 - у Китаї у 2 ст. н.е.;
 - у Малій Азії у 1 ст. н.е.;
 - в Японії у 3 ст. н.е..
- Хто побудував першу машину для виробництва паперу:
 - Роберт Оуен;
 - Шарль Фур'є;
 - Йоган Гутенберг;
 - Нікола Луї Робер.
- Сутність технологічної операції полягає у відокремленні частин матеріалу для надання заготовці потрібної форми і заданих розмірів - це:
 - згинання;
 - різання;
 - вимірювання;
 - розмічання.
- Один з видів народної художньої творчості, прикраса, пов'язана з функцією декорування інтер'єру:
 - витинанка;
 - аплікація;
 - вишиванка;

- г) оригамі.
6. Видом образотворчого мистецтва, що полягає у вирізуванні, накладанні різних форм і закріпленні їх на фоновому матеріалі є:
- оздоблення;
 - окантовка;
 - аплікація;
 - витинанка.
7. Як називаються всі зображення, виконані олівцем, чорнилом, тушшю або фарбами за допомогою ліній, штрихів і точок:
- технічні;
 - графічні;
 - описові;
 - наочні.
8. Пластинка з певним профілем і розмірами, по якій розмічають або перевіряють точність виготовлення деталей - це:
- шаблон;
 - розгортка;
 - трафарет;
 - штамп.
9. Паперова аплікація поділяється на такі види:
- предметна, одинарна, складена;
 - предметна, сюжетна, складена;
 - предметна, сюжетна, декоративна;
 - предметна, одинарна, декоративна.
10. Стилiзованим повторюваним елементом, що визначається як прикраса є:
- композиція;
 - ритмічність;
 - конфігурація;
 - орнамент.
11. Мистецтво моделювання паперових художніх композицій на площині і створення тривимірних скульптур це -
- архітектура;
 - художнє конструювання;
 - паперопластика;
 - енкаустика.
12. Найпоширеніше традиційне мистецтво трансформації паперу в Японії це -
- сакура;
 - бонсай;
 - екібана;
 - орігамі.
13. «Лікарська» куля із паперових модулів це -
- сакура;
 - бонсай;
 - кусудама;
 - орігамі.
14. Квілінг це -
- об'ємно – просторова паперопластика;
 - техніка аплікацій торцевої паперопластики;
 - витинанка;
 - орнамент.
15. Традиційна українська паперопластика:
- витинанка;

- б) вишиванка;
 - в) вибійка;
 - г) квілінг.
16. Співвідношення форм або частин предмета з їх розмірністю - це
- а) симетрія;
 - б) масштаб;
 - в) пропорції;
 - г) динаміка.
17. У художній творчості ритм – це
- а) поєднання контрастних кольорів у проекті;
 - б) зорове сприйняття руху форми;
 - в) час, за який розробляється художньо-конструкторський проект;
 - г) рівномірне чергування, розмірність, порядок поєднання ліній, об'ємів, тощо.
18. Під поняттям динаміки розуміють
- а) стан спокою, врівноваженості форми;
 - б) зорове сприйняття руху форми;
 - в) час, за який розробляється художньо-конструкторський проект;
 - г) рівномірне чергування, розмірність, порядок поєднання ліній, об'ємів, тощо.
19. Статика це композиційна закономірність, що відображає
- а) поєднання контрастних кольорів у проекті;
 - б) зорове сприйняття руху форми;
 - в) стан спокою, врівноваженості форми;
 - г) рівномірне чергування, розмірність, порядок поєднання ліній, об'ємів, тощо.
20. Фасонна лінійка з криволінійними контурами – це
- а) рейсшина;
 - б) лекало;
 - в) ватман;
 - г) циркуль.
21. Прилад для проведення паралельних ліній – це
- а) рейсшина;
 - б) лекало;
 - в) ватман;
 - г) циркуль.
22. Моделювання в художньому конструюванні – це
- а) виготовлення моделі, що допомагає виявити естетичні і технічні якості виробу;
 - б) створення ескізу виробу на папері;
 - в) модельний показ мод на сцені;
 - г) створення на виробництві виробу в натуральному розмірі.
23. Першою складеною європейською фігуркою орігамі є пташка:
- а) пахаріта;
 - б) махаріші;
 - в) рейсшина;
 - г) екібана.
24. Співвідношення дійсних розмірів певного об'єкта та його зображення у зменшеному вигляді - це
- а) симетрія;
 - б) масштаб;
 - в) пропорції;
 - г) динаміка.
25. Зорові властивості асиметрії та ритму, що створюють враження руху форми - це
- а) симетрія;
 - б) масштаб;

- в) пропорції;
- г) динаміка.

26. Відсутність або порушення принципу симетрії це

- а) асиметрія;
- б) масштаб;
- в) пропорції;
- г) динаміка.

27. Співмірність окремих частин виробу з усім виробом та поміж собою, котре досягається єдністю пропорційних відносин - це

- а) гармонія форм;
- б) масштаб;
- в) графічний модуль;
- г) стилізація форм об'єкта.

VI. Навчально-методична карта дисципліни „ Художнє конструювання ”

Всього 180 год., лабораторні -68, самостійна робота – 112 год., лекції – 0 год.,

7 семестр

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Модулі	Модуль 1																	
Лекції																		
Дати																		
Теоретичні розділи	Специфіка роботи з папером. Проектна мова дизайнера. Історія виникнення паперу, розвитку художнього напрямку трансформації паперу, загальні принципи створення художніх виробів із паперових матеріалів. Методика проектування із паперу.																	
Теми лекцій																		
Теми лабораторних робіт	Тема 1. Композиційні основи паперопластики.				Тема 2. Гармонія форм.				Тема 3. Графічно - об'ємний модуль. Модульне орігамі. .				Тема 4. Об'ємне моделювання.				Тема 5 Паперова упаковка.	
Самостійна робота	Композиційні основи художнього проектування. Гармонія форм				Моделювання орігамі.				Створення паперових об'ємних конструкцій.				Створення паперової святкової упаковки.					
Види контролю	Залік практичний																	

VII. Інформаційні джерела для вивчення курсу Основні

1. Азрікан Д. А. Основні терміни дизайнера: короткий довідник-словник.-М. ВНДІТЕ,-1988.-88с.
2. *Афонькин С. Ю. Мокрое складывание / Сергей Афонькин // Оригами. Искусство складывания из бумаги. – 1997. – № 7. – С. 24*
3. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Уроки оригами в школе и дома. М.: Аким, 1995. — 208 с.*
4. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Банк оригами. — М.: Аким, 1996. — 32с.*
5. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Рождественское оригами. — М.: Аким, 1994. — 32 с.*
6. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Оригами на праздничном столе. — М.: Аким, 1995. — 32 с.*
7. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Энциклопедия оригами. — СПб.: Кристалл, М.: Оникс, 2000 — 272с.*
8. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Цветы и вазы оригами. — СПб.: Кристалл, 2002. — 201 с.*
9. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Волшебные шары кусудамы. — М.:Терра, 2001.—191с.*
10. *Афонькин С. Ю., Афонькина Е. Ю. Все об оригами. — СПб.: Кристалл, 2004. — 272 с.*
11. *Бич Р. Оригами. Большая иллюстрированная энциклопедия / Пер. с англ. — М.: ЗКСМО, 2003. — 256 с.*
12. *Выгонов В. В. Трехмерное оригами. — М.: Издательский дом МСП, 2005. — 128 с.*
13. Волкотруб І. Основи художнього конструювання. Моделювання матеріалів і біоформ. – Київ: Вища школа, 1982.
14. Волкотруб І. Бесіди про художнє конструювання. – Київ: Радянська школа, 1978.
15. Богданович Л.Б., Бурьян В. Я., Раутман Ф. И. Художественное конструирование в машиностроении. К.: Техніка, 1976
16. Гагарін Б.Г. Бумагопластика.-Магнітогорськ: МГПИ, 1995.
17. *Зайцева А. Техники работы с бумагой / Анна Зайцева. – Москва, 2010. – 90 с.*
18. Ковальчук Т.П. Азбука паперової пластики. - Тернопіль: Навчальна книга, 2012.
19. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну: Підручник. – К.: Кондор, 2006.
20. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамати. – К.: Вища школа, 1982.
21. Лунев А. Современное пособие по рисованию для юного художника. – Донецк:
22. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник.-Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.
23. Щипанов А. С. Юным любителям кисти и резца. – М.: Просвещение, 1981.
24. Шпара П. Е. Техническая эстетика и основы художественного конструирования. – К.: Вища школа, 1978.
25. Холмянский Л.М., Щипанов О. С. Дизайн. – К. 1992
26. Сомов Ю. С. Композиция в технике. – М. 1977.
27. Квасов А. Художественное конструирование изделий из пластмасс: Учебник для вузов.- М. : Высш. школа,1989.
28. Глазычев В. О дизайне. – М.: Искусство, 1970.
29. Методика художественного конструирования. М.: ВНИИТЭ, 1990
30. Котелянець Н. Дубинський І. Скриннік С. Скарбничка паперових чудес. К.: Світич,2005.
31. Кудряшов К. Архитектурная графика: Учебное пособие для вузов.- М.: Стройиздат, 1980
32. Михайлов С. М. Кулеева Л. М. Основы дизайна. – Казань: Новое знание.

33. Шевнюк О.Л. Словник термінів образотворчого мистецтва.- К.:НПУ імені М.П Драгоманова, 2015.
34. Яцюк О. Комп'ютерні технології в дизайні. Логотипи, упаковка, буклети. Спб.: Петербург, 2002.

Допоміжні

1. Єрмолаєва Л.П. Основи дизайнерського мистецтва. Навчальний посібник для студентів-дизайнерів. –М. «Видавництво Гном і Д», 2001-120с.
2. Ростовцев Н. Н., Соловьев С. А. Техническое рисование: Пособие для студентов худож.- граф. фак. – М.: Просвещение, 1979.
3. Кириллов А. Ф. Черчение и рисование. Учебник для техникумов. – М.: Высш. школа, 1980.
4. Кисин Б. М. Графика в оформлении книги. – М.: Гизлегпром. 1937.
5. Запаренко В. С., Енциклопедія юного художника. – К.: Національний книжковий проект, 2010.
6. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник – довідник.: - Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2008.
7. <http://www.liveinternet.ru/users/3898730/post204640522/>
8. <http://bydmen.org.ua/post185652856/>
9. <http://recmama.bestpersons.ru/feed/post39139418/>
10. <http://www.blogbaster.org/post130560371>
11. <http://www.blogbaster.org/post142087750>
12. <http://topfavourite.com/2009/12/10/21259/>
13. <http://paper.shtoikak.ru/giftplay.html?start=10>
14. <http://hobby-all.ru/aviation-airbus/56-airbus-a340-300-air-tahiti-nui.html>
15. <http://www.ericjoisel.com/gallery.html>
16. <http://blog.kp.ua/users/chartage/post129491600/>
17. www.tvoyrebenok.ru/origami-pomidor.shtml
18. <http://iz-bumagi.com/domashnie-zhivotnye>